

GOLDFINGER KLAUDIA – TÖRŐ ÁGNES

A NATO walesi csúcstalálkozójának értékelése

Absztrakt

Az Egyesült Királyság tartotta a NATO állam- és kormányfői csúcstalálkozóját a walesi Newportban 2014. szeptember 4-én és 5-én. A chicagói csúcstalálkozó után úgy tűnt, hogy az afganisztáni műveletek befejezése és a NATO bővítés kerülnek a mostani konferencia középpontjába, de a jelenlegi biztonsági környezetben új prioritások kerültek előtérbe. A legfontosabb téma az ukrán válság megoldása volt, de Afganisztán, a védelmi költségvetés, a fejlesztés és a NATO bővítés is kulcsszerepet kapott ezekben a napokban.

Abstract

The United Kingdom held the NATO Summit of Heads of State and Government in Newport, Wales on 4-5 September 2014. After the Chicago Summit it seemed, that the end of combat operations in Afghanistan and NATO enlargement will be in the focus of this conference, but in the current security environment new priorities have been coming in the forefront. The most important topic was the solution of the Ukrainian crisis, but the questions of Afghanistan, defense budget, development and enlargement of NATO also played key role during these days.

BEVEZETÉS

A hidegháború után a NATO útkeresésbe kezdett, mely során újra kellett definiálnia önmagát. Az új szerepeket először a balkáni válságkezelés, az európai stabilitás fenntartása, majd a terrorizmus elleni fellépés és az afganisztáni háború kezelése jelentették. A 2010-es Stratégiai Koncepcióban a szervezet három alapvető feladatánaként az elrettentést és védelmet, a válságkezelést, valamint a kooperatív biztonságot határozta meg. Az Afganisztánból való kivonulás bejelentésével 2012-ben Chicagóban elkezdődött a post-afganisztáni időszak tervezése, ám a nemzetközi környezetben előre nem látható konfliktusok jelentkeztek, amelyek megpróbáltatások elé állították a belső válságokkal is küszködő Szövetséget.

Szeptemberben történelmi jelentőségű csúcstalálkozóra került sor, mert a NATO válságút előtt állt. Az elmúlt időben, amikor a világ legfontosabb politikai-katonai szövetségének egyre növekvő számú belső és külső kihívással kellett szembenéznie, a katonai hely-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

zete, politikai elkötelezettsége és víziói nem voltak elegendőek ahhoz, hogy fenntartsák a szükséges erőt, hitelességet és kohéziót, hogy le tudják győzni ezeket a kihívásokat.

A walesi csúcstalálkozó egy lehetőség volt, hogy új lendületet adjon a Szövetségnek. Miközben a NATO nagyobb figyelmet fordít a közvetlen szomszédságára, a sokrétű fenyegetéseket és kihívásokat a határain túl sem hagyhatja figyelmen kívül. Belső problémákkal is küzdenek a tagállamok. A gazdasági válság következményeként, a pénzügyi megszorítások érintik a NATO védelmi képességeit és azzal fenyegetnek, hogy aláássák azokat. A transzatlanti kötelék jelentősége már kevésbé lesz egyértelmű a fiatalabb generációk számára.

A NATO létfontosságú a jelen és jövő generációk stabilitása, biztonsága és jóléte szempontjából. A csúcstalálkozó fontosságát pontosan az adta, hogy ha a szövetségesek nem tudnak alkalmazkodni és kompromisszumot találni a tagok jogos aggodalmaira, akkor a NATO megkockáztatja, hogy lassan jelentéktelenné kezd válni. Ebben a kritikus helyzetben szükség volt olyan fontos döntésekre, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy a NATO sikerrel tudjon fellépni az egyre összetettebb és veszélyesebb kihívásokkal szemben.

UKRAJNA A NATO-CSÚCS PORONDJÁN

Az ukrán válság előkelő helyet foglalt el a NATO-csúcson, prioritását tekintve az első között tárgyalták meg a krízis megoldásának lehetséges módjait. Összességében is több pontban foglalkozott a csúcs Oroszországgal, mint bármely más fenyegetéssel. Érthető is, hiszen Oroszország azzal, hogy erőszakosan annektálta a Krím-félszigetet, hidegháborús mélységeig jutatta a NATO-orosz kapcsolatokat. A Szövetség nem ismerte el Oroszország illegitim annexióját a Krím-félsziget kapcsán és nyomatékosan felszólította, hogy katonai fellépésének vessen véget Kelet-Ukrajnában és vonja vissza csapatait. Felszólították továbbá az emberi jogok tiszteletben tartására és a megfelelő dialógus kialakítására a másik féllel.¹ Többször is kifejezte a Szövetség, hogy a Krím-félszigetet soha nem fogják Oroszország törvényes részeként elismerni. Az annexióval megsértették Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét, amelyet a NATO nem hagyhatott válasz nélkül. A Szövetség kiáll az ukránok jogai mellett és felszólítja Oroszországot, hogy kezdjen érdemleges dialógust velük a jelenlegi helyzet megoldására és az ország autoritásának visszaállítására.

Már két évtizede, hogy a NATO próbál elérhető, sőt gyümölcsöző kapcsolatot kiépíteni Oroszországgal. Elég, ha a NATO-Oroszország Alapokmányra, az abból létrejövő Állandó Tanácsra vagy Rómában az Állandó Tanácsból létrejövő NATO-Oroszország Tanácsra

¹ Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission-NATO Press Release (2014) 124
<http://london.usembassy.gov/nato068.html> (2014.09.04.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

gondolunk. Bár a két fél között, mint látjuk, több lépés is történt a megfelelő kapcsolat kialakítására, ám ezt az ívet megtörte az a tény, hogy Oroszország annektálta a Krím-félszigetet márciusban. Azóta a kapcsolatok nem szűntek meg, az Alaptörvény életben maradt. A NATO nyitott a kommunikációra, de egyelőre április óta mind a polgári, mind a katonai együttműködést felfüggesztették. A NATO-Oroszország Tanács Kábítószer Ellenőrző Szövetségi Szolgálat² és az NRC Helikopter Fenntartási Pénzügyi Alap³ az a két fő terület, amely továbbra is működőképes a jelen körülmények között. Az NRC két alkalommal ült össze a krízis kezdete óta.⁴

Ukrajnának döntenie kellett, hogy melyik irányba szeretne haladni: a nyugati intézményekhez, avagy az orosz tömbhöz szeretne-e tartozni. A döntés pillanata 1997-re tehető, ekkor érkezett el az ország euroatlanti integrációjának kezdete. Ekkor kötötték a Megkülönböztetett Partnerségről szóló NATO-Ukrán Egyezményt, amely által létrejött a NATO-Ukrán Tanács is.⁵ Már ekkor is nehéz helyzetben volt a politikai vezetés, ami a NATO-hoz való folyamatok kiépítését jelenti, mert sem a közvélemény, sem a politikai vezetés egésze, sem Oroszország nem támogatta a nyugati integráció felé tett lépéseket, sőt Oroszország kifejezetten elítélte és fenyegetően értékelte az akcióterv létrehozását is.⁶ Mindezek után a tárgyalások lassan és nehézkesen haladtak előre és céljukat nem érték el. Ukrajna közreműködött a NATO missziókban, Afganisztánban és Koszovóban is, 2013-tól pedig a kalózkodás elleni Ocean Shield műveletben is részt vett.⁷

A NATO-Ukrajna Megkülönböztetett Partnerség keretében az előbbi fél ígéretet tett, hogy az Éves Nemzeti Program keretei között megvalósuló védelmi és biztonsági szektort erősíteni fogja a képességfejlesztés és képességépítés programokban, Ukrajna pedig továbbra is köteles a reformok bevezetésére, a korrupció elleni küzdelemre, a demokratikus értékek, jogállamiság és emberi jogok tiszteletben tartásán alapuló befogadó nemzeti támogatásra.⁸

A szeptember 4-5 között megrendezett newporti találkozón a tagállamok képviselői egyöntetűen ítélték el Oroszországot az Ukrajna ellen alkalmazott agresszió miatt. Anders Fogh Rasmussen, volt NATO főtitkár kifejtette, hogy a második világháború óta nem tör-

² Oroszország segítséget ajánlott az Egyesült Államoknak az afganisztáni kábítószer-termelés elleni harcban, 2010-ben.

³ Az afgán légielő személyzetének és technikusainak tartott képzési program NATO és orosz szakemberek által.

⁴ Nato's relations with Russia http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50090.htm? (2014.09.16.)

⁵ NATO's relations with Ukraine http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm? (2014.09.29.)

⁶ NATO és Ukrajna: válaszút előtt <http://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/hungarian/art2.html>

⁷ NATO's relations with Ukraine http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm? (2014.09.29.)

⁸ Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission

<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission/joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission> (2014.09.04.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

tént olyan az európai kontinensen, hogy egyik ország a másikat megtámadva jusson területéhez.⁹ A NATO-Ukrajna Bizottság Nyilatkozata tartalmazza a tagállamok felszólítását Oroszország felé, hogy vonja vissza csapatait, szüntesse meg Kelet-Ukrajna szándékos destabilizálását, a hadműveleteivel hagyjon fel, a helyi lakosság jogait tartsa tiszteletben és a jövőben tartózkodjon az újabb agressziótól. Oroszországot továbbá kérték a probléma megfelelő kezelésére, valamint Ukrajnával egy gyümölcsözőbb dialógus kialakítására.¹⁰

A NATO tagállamok megállapodtak abban, hogy a segítségnyújtás négy területre koncentrálódik a jövőben és ennek megfelelően négy pénzügyi alapot hoznak létre: kibervédelem, logisztika, vezetési-irányítási tevékenység és a kommunikáció. Ezen felül a sebesült katonák ellátásában is segítséget nyújtanak egyes tagállamok (köztük hazánk is). A kezdeti támogatás Ukrajnának 15 millió euró.¹¹ Közös lengyel-litván-ukrán zászlóaljait állítanak fel. Az előirányzott közös hadgyakorlatok már megkezdődtek – Oroszország roszszallása mellett is. A közös katonai együttműködés szellemében megtartották az első hadgyakorlatot, amely szeptember 15-26 között zajlott, ez a Rapid Trident nevet kapta. Célja az interoperabilitás növelése volt, illetve az ukránok felkészítése az orosz támadások ellen.¹²

A NATO állam- és kormányfőinek közös nyilatkozata több pontban is foglalkozik Oroszországgal, a NATO-orosz kapcsolatokkal. Összesen 23 pontban érinti a nyilatkozat a 118-ból. Ez egy elég magas szám, amit az is indokol, hogy a legnagyobb veszélyforrásnak lett kinyilvánítva Oroszország a NATO-ra nézve. Mindenekelőtt fontos lefektetni, hogy a NATO képes gyorsan és hatékonyan válaszolni a kihívásokra.¹³ A Szövetségnek fel kell készülnie a megváltozott biztonsági környezetre, ezért is nagyon fontos az 5. pontban tárgyalt Készenléti Akcióterv, amely értelmében koherens és átfogó fellépés szükséges, hisz ami jelenleg Ukrajnában zajlik, arra senki nem számított korábban. A hibrid háború eddig teljesen idegen volt a nemzetközi közösségnek. A nemzetközi jog sem tud kezelni egy olyan háborút, ahol nem lehet tudni, hogy kik a harcoló felek. Oroszország szerepvállalása a harcokban nem volt kétséges, de ezt bizonyítani nem lehetett és a nemzetközi kö-

⁹ A NATO kiállt Ukrajna mellett. Elérhető:

http://mno.hu/kulfold_archiv/a-nato-kiallt-ukrajna-mellett-1246082 (2014.09.24.)

¹⁰ Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission

<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission/joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission> (2014.09.04.)

¹¹ NATO leaders pledge support to Ukraine at Wales Summit.

http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112459.htm (2014.09.04.)

¹² Csiki Tamás – Tóth Péter – Varga Gergely: A NATO walesi csúcstalálkozásának napirendje és értékelése. *Nemzet és Biztonság*, 2014/4. szám

¹³ The Wales Declaration on the Transatlantic Bond

<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-wales-summit-declaration/the-wales-declaration-on-the-transatlantic-bond> (2014.09.05.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

zösség sem akart nyílt konfliktust Putyinnal szemben. Az 5. pont továbbá előírnyozza, hogy a NATO-nak továbbra is fenn kell tartania eddigi képességeit, sőt mozgékonyabb, gyorsabb, rugalmasabb szövetségnek kell lennie. A 13. pontban külön kitérnek a hibrid háborúra, amely másfajta reagálást igényel a NATO részéről. Növelni kell a stratégiai kommunikációt, a feladatok megoldásának forgatókönyvét is újra kell gondolni egy ilyen háború fényében, ahol egyszerre vannak jelen katonai, félkatonai és civil erők is. A 16. és 31. pont között hosszabban szól a NATO-orosz kapcsolatokról a deklaráció. Először is elítéli az orosz erőszakot Ukrajnában és felszólítja csapatai visszavonására. Megerősítést nyer, hogy a NATO nem ismeri el a Krímet Oroszország részeként és követeli tőle a de-eszkalációt, a szeparatisták megfelelő befolyásolását a konfliktus lecsendesítése érdekében. Az erőszakért Oroszországot teszik felelőssé és aggodalmukat fejezik ki a krími tatárok diszkriminációja miatt. Előkerül a lelőtt maláj gép megoldatlan ügye is, amelyet minél hamarabb fel kell tární és meg kell oldani.¹⁴ A NATO aggodalmát fejezi ki Oroszország viselkedése miatt, amivel semmibe veszi a nemzetközi jogi kereteket. Ez a metódus volt tetten érhető Grúziával és a Moldovai Köztársasággal tanúsított viselkedése során is. A 19. pontban külön kiemelik a szankciók fontosságát, amely által elkerülhetővé válna a katonai erő alkalmazása. Az Európai Unió és a G7-ek is ezen az állásponton vannak, így együttesen nagyobb nyomás fejthető ki. Mint azt a fejezet elején is bemutattuk, nem szándékoznak elzárkózni teljes mértékben Oroszországtól, a politikai, diplomáciai kommunikáció továbbra is fennmarad, nyílt konfrontációt senki sem szeretne Oroszországgal.¹⁵

A NATO kiáll egy független, szuverén és stabil Ukrajna mellett, amely jelenleg az euroatlanti biztonság kulcsa. Előírnyoz egy Speciális Megfigyelő Missziót, amely képes lesz akadálymentesen működni Ukrajna minden területén. Ehhez segítségül érkezik az Európai Unió is. A végső cél Ukrajna stabilizálása a megfelelő eszközökkel.¹⁶

A további pontok is tartalmaznak utalást Oroszországra. Az 53-as pontban a NATO felszólítja Oroszországot az INF (*Intermediate – Range Nuclear Force Treaty*) szerződés fenntartására. A 61-62-es pont a 2012-es chicagói csúcs után ismét aláhúzza, hogy a Szövetség rakétaelhárító rendszere nem Oroszország ellen irányul, hanem az euroatlanti térségen kívül érkező támadásokat igyekszik kivédeni. Teljes elköteleződést kíván meg Oroszországtól a hagyományos fegyverek leszerelése kapcsán, valamint a Nyitott Égbolt Szerződés és a CFE (*Conventional Armed Forces in Europe Treaty*) szerződést illetően. Továbbá szó esik még Grúzia szerepéről és a deklaráció végén az energiaellátásról. Na-

¹⁴ 2014.07.17-én zuhant le a gép.

¹⁵ The Wales Declaration on the Transatlantic Bond

<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-wales-summit-declaration/the-wales-declaration-on-the-transatlantic-bond> (2014.09.05.)

¹⁶ Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission

<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission/joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission> (2014.09.05.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

gyon fontos az útvonalak, szállítók és energiaforrások diverzifikálása, ezzel megelőzhető a nagyarányú kiszolgáltatottság.¹⁷

A csúcs után tartott sajtótájékoztatón Rasmussen kijelentette, hogy minden tagország egyénileg dönti majd el, hogy mennyit szán Ukrajna hadfelszereléssel való támogatására. Kétoldalú megbeszélést tartott Petro Porosenko ukrán elnökkel, majd ezt követően közös sajtótájékoztatót számoltak be az elhangzottakról.¹⁸

Egyelőre még senki sem látja, hogy mi lesz a konfliktus vége. Putyin elnök folyamatos lépéselőnyben van, hiszen ő egyedül hozza döntéseit, míg a nemzetközi közösség konszenzusra törekszik. A szankciók nem jártak olyan átütő sikerrel, mint azt várták, így újabb csomagot fognak megfogalmazni. Mindenképp szükséges a kollektív védelmi képességek fejlesztése. Az bizonyos, hogy egyelőre Ukrajna NATO tagságáról nem esik szó.

Magyarországot is jelentős mértékben érinti az ukrán válság. A walesi csúcson több felajánlást is tett az ország, amellyel igyekszik hozzájárulni a konfliktus minél előbbi megoldásához. Teszi ezt azért is, mert a szankciók – több más ország mellett – a magyar gazdaságot is meglehetősen érzékenyen érintik. Az ukrán félnek több módon is segít Magyarország: 10 sebesült ukrán katonát fogad be és lát el a Magyar Honvédség Egészségügyi Központjában, szakértőket delegálnak a kijevi NATO összekötő irodába és segítik a felkészítést a kelet-ukrajnai aknamentesítési műveletekben résztvevő katonáknak. Mindezeket túl Magyarország százezer dollárral járul hozzá a kibervédelmi fejlesztésekhez.¹⁹

AFGANISZTÁN

A 2012-es chicagói csúcstalálkozón megállapodás született a Nemzetközi Biztonsági Együttműködő Erők (ISAF)²⁰ működésének befejezéséről. Az ISAF a Szövetség egyik legnagyobb és leghosszabb katonai művelete, melyben 50 koalíciós állam több mint 140.000 katonája vett részt.²¹ Az elmúlt 13 év során a misszió lehetővé tette Afganisztán számára a biztonsági képességek fejlesztését és jelentős előrelépések történtek az oktatás, egészségügy, gazdaság, emberi jogok és alapvető szabadságok területén, különösen a nők esetében. Az ISAF mandátuma 2014-ben lejár, a műveletek befejezése után az afgán hatóságok vállalják a felelősséget a biztonságért. Az együttműködés azonban ezek

¹⁷ The Wales Declaration on the Transatlantic Bond <https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-wales-summit-declaration/the-wales-declaration-on-the-transatlantic-bond> (2014.09.05.)

¹⁸ A NATO kiáll Ukrajna mellett http://mno.hu/kulfold_archiv/a-nato-kiallt-ukrajna-mellett-1246082 (2014.09.05.)

¹⁹ A NATO-csúcsot értékelték a Ludovikán <http://uni-nke.hu/hirek/2014/10/17/a-nato-csucsot-ertekeltek-a-ludovikan> (2014.09.10.)

²⁰ International Security and Assistance Force.

²¹ Wales Summit- NATO's Changing Role in Afghanistan <http://london.usembassy.gov/nato071.html> (2014.09.04.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

után sem szűnik meg, csak átalakul az Afganisztán iránti elköteleződés természete, jellege és az alkalmazhatóság köre. A legfontosabb különbség, hogy az ISAF-et felváltó művelet nem harci jellegű lesz, hanem egy kiképzési, tanácsadói, támogató, úgy nevezett *Resolute Support* művelet. A megállapodások alapján mindezt 3 pillérré támaszkodva akarják megvalósítani.²²

A legközelebbi cél az előbbieken már említett *Resolute Support* művelet megvalósítása, amely számos funkciót fog ellátni. A tervek szerint a műveletben részt vevő 12.000 katona (8.000 amerikai és 4.000 más tagállamokból) feladata lesz többek között a tervezés, programozás és költségvetés kialakításának támogatása; az elszámoltathatóság, átláthatóság és felügyelet biztosítása; a jogállamiság elveihez való ragaszkodás elősegítése; haderővel, toborzással, képzésekkel és személyügyi fejlesztésekkel kapcsolatos folyamatok fenntartásának támogatása.²³

A középtávú célok közé tartozik az évek során 350.000 főre fejlesztett Afgán Nemzeti Biztonsági Erők (ANSF)²⁴ támogatására irányuló pénzügyi kötelezettségvállalás fenntartása 2017-ig, melynek összege évi 1 milliárd euró. Az ANSF fenntartásából Afganisztánnak is egyre növekvő részt kell vállalni, 2015-ben 500 millió dolláros kezdőösszeggel.²⁵ A támogatás folyósításának és kezelésének biztosítása érdekében a NATO szövetségesek illetve partnerek létrehozták az Afgán Nemzeti Hadsereg Vagyonkezelő Alapot. Magyarország is hozzájárul a finanszírozáshoz, méghozzá a tervek szerint 2015-2017 között évi 500.000 dollárral, emellett az új, 2015 elején induló műveletet is közel 100 fővel akarjuk erősíteni.

A harmadik pillér pedig a NATO és Afganisztán közötti hosszú távú partnerség megvalósítása. A 2010-es lisszaboni csúcstalálkozón elfogadott megállapodás²⁶ biztosítja a 2014 utáni hosszú távú politikai konzultáció és gyakorlati együttműködés fenntartásának kereteit a két fél között. A Szövetség továbbra is megerősíti elköteleződését a szuverén, független, demokratikus és stabil Afganisztán megteremtéséért, amely többé nem lehet alkalmas hely a terrorizmus terjedésére. Ennek megvalósulása érdekében a NATO hajlandó tartós gya-

²² Wales Summit Declaration on Afghanistan

<https://www.gov.uk/government/publications/wales-summit-declaration-on-afghanistan/wales-summit-declaration-on-afghanistan> (2014.09.04.)

²³ NATO's commitment to Afghanistan after 2014

http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_09/20140901_140901-Backgrounder-Afghanistan_en.pdf (2014.09.04.)

²⁴ Afghan National Security Forces.

²⁵ Wales Summit- NATO's Changing Role in Afghanistan <http://london.usembassy.gov/nato071.html> (2014.09.04.)

²⁶ Declaration by the North Atlantic Treaty Organisation (NATO) and the Government of the Islamic Republic of Afghanistan on an enduring partnership

<http://www.isaf.nato.int/images/stories/File/Enduring%20Partnership%20NATO-GIRoA%2020%20Nov%202010.pdf> (2010.11.20.)

korlati támogatást nyújtani az afgán biztonsági intézmények részére a képességfejlesztés tekintetében, hogy garantálni tudja az ország regionális stabilitását.

A mindehhez szükséges jogi alap azonban a csúcstalálkozón még hiányzott, hiszen a végleges megállapodás aláírására itt nem került sor, ugyanis a csúcs előestéjén még nem volt megválasztott afgán elnök, aki ezt megtehetette volna. A választások első fordulójára már áprilisban 6-án sor került, amit Mr. Abdullah megnyert 45%-kal,²⁷ ám nem tudta megszerezni a szükséges többséget, így júliusban tartották a második fordulót, ahol azonban Mohammad Ashraf Ghani Ahmadzai szerezte meg a szavazatok 56%-át. A felek azonban mindkét esetben vitatták a szavazás jogszerűségét és a szavazatok újraszámolását kérték. Ezt az ENSZ szakemberei el is kezdték, de az ellenőrzési folyamatot szeptember 10-e előtt még a tervek alapján sem tudták befejezni, annak ellenére sem, hogy az új elnök jelenléte fontos lett volna a jövőbeli művelet tisztázása végett. Végül a két jelölt szeptember közepén a végeredmény kihirdetése nélkül megegyezett a hatalom megosztásában, egy úgy nevezett egységkormányban,²⁸ ahol a vesztes jelölt is jelentős befolyással bír a kormány működésében. Szeptember 30-án került sor a Bilaterális Biztonsági Megállapodás, valamint egy külön paktum aláírására az afgán biztonsági erők kiképzéséről és a tanácsadói tevékenység folytatásáról. A tervek alapján a létszámot 2016 végére újabb 50%-kal csökkentik és 2017 végére már csak néhány száz katonai tanácsadót akarnak kint tartani az amerikai nagykövetségen, Kabulban.²⁹

VÉDELMI KÖLTSÉGVETÉS

A csúcstalálkozón hangsúlyos téma volt a védelmi költségvetések emelésének kérdése, ugyanis a forrásnövekedés az európai államokban hosszú évek óta elmarad, ami komoly aggodalmat vált ki a Szövetség vezetőiből. Ezt a helyzetet tovább rontotta a 2008-as gazdasági válság, amely a gazdasági, politikai és társadalmi szférában is alapvető strukturális hiányosságokra mutatott rá. Elsődleges problémák az elszegényedés, társadalmi feszültségek, munkanélküliség, államadósság, valamint az egészségügyi ellátás hiányosságai lettek, s mivel a katonai fenyegetések közvetlenül nem érintették a lakosságot, így a pénzügyi forrásokat is elsősk között a védelmi szférából vonták el, hogy a többi területen javulást tudjanak elérni. A Szovjetunió felbomlását követő években a NATO európai tagállamai átlagosan a GDP 2,7%-át költötték védelemre, ezzel szemben 2013-ban ez a szám már

²⁷ Presidential & Provincial Councils Elections Afghanistan 2014 Elections

<http://www.iec.org.af/results/en/elections>

²⁸ Afghan Presidential Rivals Finally Agree on Power-Sharing Deal

http://www.nytimes.com/2014/09/21/world/asia/afghan-presidential-election.html?_r=0 (2014.09.20.)

²⁹ U.S. and Afghanistan sign vital, long-delayed security pact

http://www.washingtonpost.com/world/us-afghanistan-sign-security-pact-to-allow-american-forces-to-remain-in-country/2014/09/30/48f555ce-4879-11e4-a046-120a8a855cca_story.html (2014.09.30.)

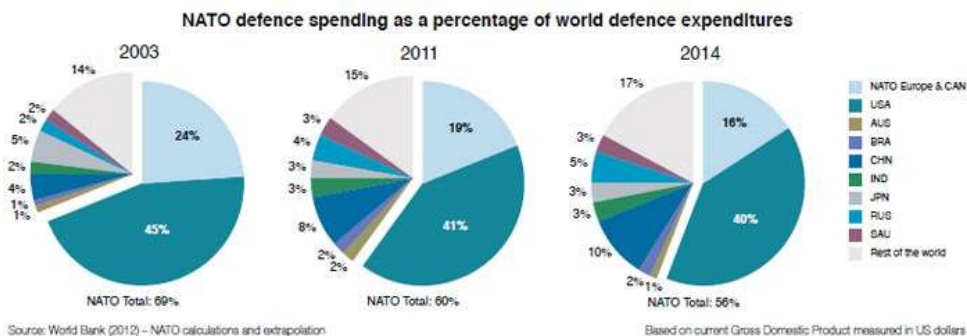

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

csak 1,6% volt, míg az Egyesült Államok esetében 4,4%.³⁰ Ezek a számok is mutatják, hogy Európa átszervezte a költségvetési prioritásokat és a védelem kevésbé tartozott ezek közé.

A NATO irányelveknek megfelelően a tagállamoknak a GDP 2%-át védelemre kellene fordítani, azonban 2013-ban ezt csak 4 tagállam tudta teljesíteni, mégpedig Görögország (2,3%), Észtország (2%), Egyesült Királyság (2,4%) és az Egyesült Államok (4,4%).³¹ A csökkentések nem csak Európát érintik, a világ védelmi kiadásaiból 2003-ban az Egyesült Államok 45%-kal, a NATO 69%-kal részesedett, 2011-ben ezek a mutatók 41%-ra és 60%-ra csökkentek, míg 2014-ben az Egyesült Államok 40%-kal, a NATO összességében pedig 56%-kal rendelkezik.³²

*Védelmi kiadások százalékban kifejezve a világ védelmi kiadásához viszonyítva*³³

Az ukrán válság azonban teljesen más szemléletmódot hozott magával, hiszen a katonai konfliktus az európai ember számára is elérhető közelségbe került és érezhetővé vált. Belátták, hogy fejlett haditechnikai képességek nélkül a NATO tehetetlenné válik, főleg egy olyan Oroszországgal szemben, amely az elmúlt 10 évben megduplázta katonai kiadásait, valamint védelmi ráfordításait 17,6%-ról 20,8%-ra akarja emelni még ebben az évben,

³⁰ US asks Europe to spend more money for defense, but it's not going to happen
<http://www.ibtimes.com/us-asks-europe-spend-more-money-defense-its-not-going-happen-1567531>
 (2014.04.04.)

³¹ Financial and Economic Data Relating to NATO Defence
http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_topics/20140224_140224-PR2014-028-Defence-exp.pdf (2014.02.24.)

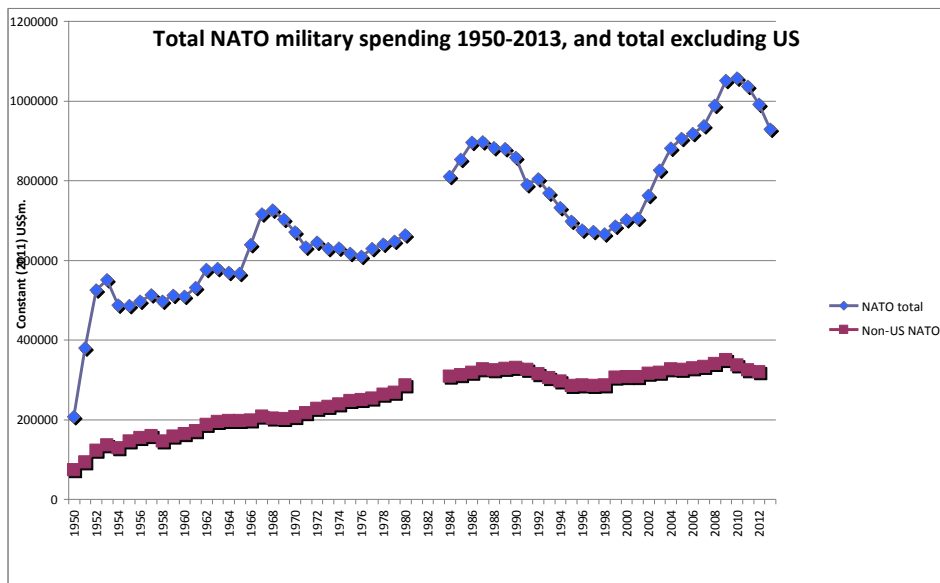
³² Secretary General's Annual Report 2012
http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_94220.htm (2013.02.01.)

³³ Forrás: World Bank (2012)- NATO calculations and extrapolations

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

2017-ig pedig katonai eszközeinek 70%-át modernizálni szeretné.³⁴ Ebben a változó biztonsági környezetben a tagállamok belátták, hogy vissza kell fordítaniuk a védelmi költségvetés csökkentésének trendjét. A NATO főtitkár a csúcstalálkozón elhangzott beszédében elmondta, hogy tovább kell erősíteni az észak-amerikai és európai tagállamok együttműködését, hiszen a biztonság megteremtése és fenntartása közös érdek, azonban ő is kihangsúlyozta, hogy a költségek további lefaragásával nem lehet a stabilitást és jólétet megteremteni.³⁵ A képességfejlesztés területére irányuló beruházásokat a NATO célkitűzéseire kell igazítani, amihez elengedhetetlen a megfelelő politikai akarat. Kiemelt hangsúlyt kapott a terhek kiegyensúlyozottabb elosztásának fontossága is, mivel jelenleg a NATO védelmi kiadásának kétharmadát az Egyesült Államok biztosítja, ami a jövőben fenntarthatatlan.

A NATO védelmi kiadásai 1950 és 2013 között az Egyesült Államokkal, illetve nélküle³⁶

A NATO főtitkár összefogásra szólította fel a tagokat a Szövetség megerősítése érdekében, hogy bármikor hatékonyan tudjanak fellépni a Washingtoni Szerződés 5. cikkelye

³⁴ Russian Military Budget <http://www.globalsecurity.org/military/world/russia/mo-budget.htm> (2014)

³⁵ Allied leaders pledge to reverse defence cuts reaffirm transatlantic bond http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112461.htm (2014.09.05.)

³⁶ Forrás: SIPRI Military Expenditures Database 2014

értelmében,³⁷ ha valamelyik tagállam veszélybe kerül. Az átfogó biztonság és védelem nagyban függ attól, hogy mire és mennyit költenek a tagállamok. Az európai országoknak fokozni kell a hozzájárulásait, ha azt akarják, hogy az USA továbbra is ilyen markánsan részt vegyen az európai biztonság fenntartásában. Amennyiben minden európai tagállam tartaná magát ahhoz a vállalásához, hogy a GDP 2%-át védelmi kiadásokra fordítja, akkor 90 milliárd dollárral többet lehetne költeni ilyen célú beruházásokra évente.³⁸

A csúcstalálkozón több megállapodás is született a következő évekre vonatkozóan. Először is, elengedhetetlen az erősebb védelmi ipar kiépítése az európai államokban, illetve a szükséges képességek elérése érdekében fokozni kell a hadiipari együttműködést az európai és az Atlanti-óceánon túli területek között. Emellett további célként fogalmazódott meg, hogy 10 éven belül minden tagállam védelmi ráfordításának el kell érni a GDP 2%-át. Ez az iránymutatás végül enyhült egy kicsit, hiszen több állam sem lenne képes ezt végrehajtani, ezért az elkövetkezendő 10 évben minden országnak a lehető legnagyobb mértékben meg kell közelíteni az előírt küszöböt.³⁹ Magyarország vállalta, hogy a 2016-os költségvetési évtől kezdődően a GDP részarány évi 0,1%-os növelésével 2022-re szeretné elérni a 1,39%-ot.⁴⁰ Azt is megfogalmazták a felek, hogy a védelmi kiadások legalább 20%-át technológiai modernizációra, fegyverrendszer- és eszközbeszerzésre, illetve kutatás-fejlesztésre kell költeni.⁴¹ A tagállamoknak biztosítani kell azt is, hogy szárazföldi, légi és haditengerészeti erejük igazodjon a NATO fenntarthatósági, telepíthetőségi és egyéb kiemelt mutatóihoz, szabványaihoz.

KÉPESSÉGFEJLESZTÉS

Az ukrajnai konfliktus kezelésére kialakítandó válaszlépések kidolgozása mellett – talán ezzel összefüggésben is – a csúcstalálkozó másik kiemelt témáját a védelmi képességek erősítésére irányuló döntések kidolgozása adta. A NATO már egy ideje törekszik a rendszeres átalakításokra, hogy biztosítani tudja a megfelelő politikát, struktúrát és képessége-

³⁷ A Washingtoni Szerződés 5. cikkében a felek megegyeznek abban, hogy bármelyik tagállam ellen irányuló fegyveres támadást valamennyiük ellen irányuló támadásnak tekintik és együttesen lépnek fel a támadó féllel szemben.

³⁸ NATO Chief calls for higher European defense spending, members 'can do more'
<http://news.usni.org/2014/07/09/nato-chief-calls-higher-european-defense-spending-members-can>
(2014.07.09.)

³⁹ Wales Summit Declaration
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/351406/Wales_Summit_Declaration.pdf (2014.09.05.)

⁴⁰ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája
http://www.kormany.hu/download/a/40/00000/nemzeti_katonai_strategia.pdf (2012)

⁴¹ Wales Summit Declaration http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm
(2014.09.05.)

ket a változó biztonsági környezettel és a jövő biztonsági kihívásaival szemben a tagok védelme érdekében. A Szövetségnek azonban most minden eddiginél jobban szüksége van egy robusztus, modern, valamint szárazföldön, tengeren és levegőben ütőképés, magas készenléti fokon álló erőre, ezért kell bővíteni képességeit a jövőben is. A képességfejlesztés központi elemeit a 2010-es lisszaboni és a 2012-es chicagói csúcstalálkozón kidolgozott fejlesztési programok, jelenleg rendelkezésre álló katonai képességek és cselekvési potenciál fokozásáról szóló megállapodások adták. Az elfogadott Védelmi Tervezési Csoomag számos prioritást fogalmaz meg többek között a képzések és gyakorlatok erősítésével, a vezetési- és irányítási, hírszerzési, megfigyelési és felderítési tevékenység fokozásával kapcsolatban.⁴²

A 2008-ban kirobbanó gazdasági válság azonban, – mint ahogy a költségvetést tárgyaló részben látható –, erőteljesen visszavetette a tagállamok védelmi kiadásait. A korlátozott mértékben rendelkezésre álló erőforrások még inkább összefogásra sarkallták a NATO tagokat, ennek keretében született meg évekkel ezelőtt a *Smart Defense (Okos Védelem)* koncepció, amely egy kooperatív gondolkodásmód kialakítását jelentette a védelmi kapacitások együttes kialakításával kapcsolatban, hogy minél nagyobb eredményeket lehessen elérni a lehető legkevesebb pénzből. A szövetségesek vállalták, hogy egy nagyobb összefogás keretében valósítják meg a katonai fejlesztéseket, beszerzéseket, a különféle eszközök fenntartását és karbantartását, illetve erőfeszítéseket tesznek a közös képességeik, valamint megfelelő követelmények, prioritások és célkitűzések összehangolására.⁴³ A koncepció keretében 20 különféle többnemzeti összefogáson alapuló képességfejlesztési programot dolgoztak ki.⁴⁴ A jövőben ennek megfelelően folyik tovább az erők fejlesztése, amelynek alapelemét a *NATO Erők 2020* modell adja, melynek célja egy modern, jól felszerelt, szoros összeköttetésben működni és egymással együttműködni képes, megfelelően gyakorlatoztatott, kiképzett és irányított haderő létrehozása, amely bármely környezetben bevethető.⁴⁵

A csúcstalálkozón megegyezés született az afganisztáni kivonulás menetéről, azonban az ott töltött évek során megszerzett ismereteket és tapasztalatokat mindenképpen hasznosítani szeretné a Szövetség, így kialakításra került az *Összekapcsolt Haderők Kezdeményezés (Connected Forces Initiative)*, amelyben a műveleti felkészültség megőrzésére fektetik a hangsúlyt, ezzel is fokozva a tagok interoperabilitását. A kezdeményezés célja,

⁴²Wales Summit Declaration

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/351406/Wales_Summit_Declaration.pdf (2014.09.05.)

⁴³ Smart Defence. http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84268.htm? (2014.06.16.)

⁴⁴ NATO delivers at Chicago Summit.

http://www.nato.int/cps/en/SID-B1ED5210-A72E1283/natolive/news_87600.htm (2012.05.21.)

⁴⁵ Summit Declaration on Defence Capabilities: Toward NATO Forces 2020

http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_87594.htm (2012.05.20.)

hogya a közös technológiai beszerzések mellett közös gyakorlatokat, képzéseket és kiképzéseket valósítsanak meg, s ezzel növeljék a katonák rotációját, illetve felkészültségét.⁴⁶ Jelentős, 25.000 fős hadgyakorlatot terveznek 2015-re, amelynek lebonyolításában Spanyolország, Portugália és Olaszország vállalt markáns szerepet,⁴⁷ valamint már a 2015-2020 közötti időszakra vonatkozóan is átfogó kiképzési és gyakorlatoztatási tervet dolgoztak ki. A *NATO Reagáló Erők (NATO Response Force)* – amelyek a Szövetség magasan képzett, gyorsan bevethető és technológiailag fejlett többnemzetiségű, légi, szárazföldi és tengeri erőit jelentik⁴⁸ – az afganisztáni kivonulás után még fontosabb szerepet fognak betölteni, s a tervek szerint rotációs rendszerben fognak állomásozni Európa országaiban.

Az ukrán válságra adott válaszlépésként elfogadták a *Készenléti Akciótervet (Readiness Action Plan)*, amely magába foglalja a megváltozott biztonsági helyzethez való adaptációhoz szükséges intézkedéseket, célja a Szövetség keleti szárnyának és infrastruktúrájának megerősítése. Először is a lengyelországi Szczezinben található többnemzetiségű parancsnokságot továbbfejlesztették. Észtországban, Lettországon, Litvániában, Romániában és Lengyelországban katonai bázisokat hoztak létre, amelyek több száz fős személyzete többnemzetiségű lesz és képes a gyorsreagálású erők fogadására.⁴⁹ Anders Fogh Rasmussen főtitkár bejelentette a *Nagyon Magas Készenléti Összhaderőnemi Erő (Very High Readiness Joint Task Force)* felállítását, amely megközelítőleg 4.000 főt fog magába foglalni és a tervek szerint 2-5 napon belül a világ bármely pontján képes elrettenő erőként fellépni.⁵⁰

A közös intézkedésekben természetesen Magyarország is érintett. Hazánk hozzájárul a gyorsreagálású erők felállításához, részt veszünk a gyakorlatokon, egy lövésszázadot küldünk Litvániába, 20 milliárdot fordítunk a pápai bázisrepülőtér fejlesztésére, amely így képes lesz AWACS és más nagyobb típusú repülőgépek fogadására. A várpalotai gyakorlótérre pedig külföldi csapatok gyakorlatoztatására adunk lehetőséget.⁵¹

A *Keretnemzet Koncepció (Framework Nations Concept)* is támogatást nyert a csúcstalálkozó során, amely szintén a képességek és erők közös fejlesztését tűzte ki célul. Egy széles képességspektrummal felszerelt haderő fenntartása súlyos költségekkel jár, amit

⁴⁶ Connected Forces Initiative http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_98527.htm (2014.09.16.)

⁴⁷ NATO Defence Ministers move forward with Connected Forces agenda http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_104241.htm (2013.10.22.)

⁴⁸ NATO Response Force http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49755.htm (2014.10.02.)

⁴⁹ Wales Summit Declaration

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/351406/Wales_Summit_Declaration.pdf (2014.09.05.)

⁵⁰ NATO leaders take decisions to ensure robust Alliance

http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112460.htm (2014.09.05.)

⁵¹ A NATO-csúcst értékelték a Ludovikán

<http://uni-nke.hu/hirek/2014/10/17/a-nato-csucsot-ertekelték-a-ludovikan> (2014.10.17.)

egy gazdaságilag fejlett államnak is elég nehéz kigazdálkodnia, jelen pillanatban azonban számos állam szűkös forrásokkal rendelkezik, ennek ellenére azonban igyekeznek fenn tartható haderőt kialakítani. A 2013-ban Németország által kidolgozott javaslat lényege az, hogy a nagyobb tagállamok a stratégiai képességeket, míg a kisebbek a különféle részképességeket biztosítják és az így kialakult fegyveres erőiket pedig együttesen használják. A koncepció emellett az Egyesült Államok és az európai tagállamok közötti képességszakedékot próbálja mérsékelni. Létrejött egy tíz tagból álló csoport Németország vezetésével, amelyek többek között a logisztikai támogatás vagy a kémiai, biológiai, radiológiai és nukleáris védelem területére koncentrálnak. Van egy 7 tagból álló csoport is Nagy-Britannia vezetésével, akik létrehoztak egy olyan expedíciós erőt, amely gyorsan bevethető és rendelkezik a művelési képességek teljes spektrumával. A 6 szövetségest magába foglaló csoport, melyet Olaszország vezet, a regionális kapcsolatokra, stabilizációra, újjáépítésre, irányító és ellenőrző feladatok ellátására fekteti a hangsúlyt.⁵²

Az új típusú kihívások közül a kiberbiztonság terén történt jelentős előrelépés. Felismerték, hogy egy kibertámadás napjainkban ugyanolyan károkat képes okozni, mint egy hagyományos katonai támadás, sőt intenzitása is elérte már azt a szintet, hogy képes veszélyeztetni az euroatlanti térség biztonságát és stabilitását. Egy ilyen jellegű támadás a Szövetség irányába akár kollektív válaszhoz is vezethet, illetve a nemzetközi jog alkalmazható a kibertérben is. A jövőben sort kerítenek kibervédelemmel kapcsolatos oktatási és képzési feladatok lebonyolítására.⁵³ A probléma összetettségét mutatja, hogy erről a területről érkező fenyegetések túlnőnek a Szövetség határain, ezért a NATO szorosabb együttműködésbe kezdett az EU-val, az ENSZ-szel és más nemzetközi szervezetekkel is. A magán-szektor is kulcsfontosságú szereppel bír a kibertérben, hiszen az innen áramló szakértelem és technológiai újítások elengedhetetlenek egy hatékony kibervédelmi rendszer létrehozásához.

MÉLYÜLŐ PARTNERKAPCSOLATOK ÉS A „NYITOTT AJTÓK” POLITIKÁJA

A NATO „kooperatív biztonság” koncepciója a 3 legfontosabb feladat között szerepel a Szövetség palettáján. Az euroatlanti biztonság legjobb garanciája a széles partnerkapcsolatok az egész világon, mind az országokkal, mind a nemzetközi szervezetekkel. A lisszaboni-csúcs⁵⁴ volt az első, ahol megfogalmazták, hogy a partnerkapcsolatoknak sokkal

⁵² Wales Summit Declaration

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/351406/Wales_Summit_Declaration.pdf (2014.09.05.)

⁵³ Cyber Defense

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_78170.htm? (2014.09.30.)

⁵⁴ 2010. november 19-én és 20-án a NATO 28 tagállamának állam- és kormányfői, valamint az ISAF-országok és partnerországok képviselői tartottak csúcstalálkozót Lisszabonban. A résztvevők az észak-atlanti szövetség új

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

rugalmasabbnak, tartalmasabbnak, stratégiaileg orientáltabbnak kellene lenniük. Az új partnerségi politika 2011-ben született meg, Berlinben,⁵⁵ melynek lényege, hogy új veszélyek jelennek meg a világon, amihez a kollektív védelem mélyebb kiépítése mellett szükséges a partnerkapcsolatok diverzifikálása is. Mind a tagországokkal és nem tagországokkal, mind a nemzetközi szervezetekkel és más nemzetközi szereplőkkel⁵⁶ törekedett a NATO megfelelő kapcsolatot kiépíteni a walesi-csúcs alatt, hogy ezáltal is növelje a közös biztonságot. Az új kihívásokhoz szükségesek politikai, civil és katonai válaszok is.

A NATO aggodalommal követi a közel-keleti és észak-afrikai problémák eszkalálódását, amelyek kihatnak a Szövetség biztonságára is. Ezekben a régiókban békére van szükség és ennek érdekében meg kell szüntetni az erőszakot. A NATO továbbra is megfigyeli a konfliktusokat és bilaterális, valamint internacionális erőfelfejtést alkalmaz, ahol ez szükséges a növekvő krízis megoldásához. Az Iszlám Állam barbár cselekedeteit elítéli a szervezet, amely mind az iraki, mind a szír, de NATO tagállamokban élők számára is súlyos fenyegetést jelent.⁵⁷ Amennyiben valamelyik tagállamát érné a közvetlen fenyegetés, a NATO nem hezitálna, hogy saját biztonságát megóvja és megtegye a megfelelő intézkedéseket. A megoldást a politikai lépésekben látják, az iraki kormánnyal együtt – és természetesen a vallási vezetőket is bevonva – kell a konfliktust a békés útra terelni. Mindezeket túl felajánlja segítségét az iraki kormánynak, mind biztonsági, mind humanitárius oldalról. A NATO támogatja az iraki partnerkapcsolatot, amelynek keretében segítenek egy hatékonyabb biztonsági erő kiépítésében. A 35. cikkben a NATO Szíriára is kitér. Teljes mértékben elítéli az ott folyó erőszakot a szír nép ellen, amelynek okozója az Asszad-rezsim volt.⁵⁸ Felszólítják Szíriát a politikai átmenetre, amelyről még 2012-ben döntöttek, de azóta sem került rá sor.⁵⁹ A NATO bízik abban, hogy ezzel az átmenettel bekövetkezik egy változás és véget ér a vérontás. A líbiai erőszak és a romló biztonság veszélyforrás a saját népére és a térség államaira is. A demokratikus folyamatok és a politikai párbeszéd lenne

---

stratégiai koncepciójáról, az európai rakétavédelem megteremtéséről, a NATO belső reformjáról és az afganisztáni műveletek jövőjéről döntöttek, továbbá Oroszországhoz fűződő viszonyukat igyekeztek rendezni.

⁵⁵ Partnerships: a cooperative approach to security.

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84336.htm?selectedLocale=en (2014.10.16.)

⁵⁶ A NATO együttműködik különböző partnerekkel Közép- és Kelet- Európa térségéből, Közép-Ázsiából, a Kaukázusról, a Mediterráneumból, a Golf-öböl térségéből és független államokkal a föld más pontjairól. A nemzetközi szervezetek közül néhány fontosabb partnere: ENSZ, EU vagy például a Vörös Kereszt

⁵⁷ Strengthening the NATO alliance: article by David Cameron and Barack Obama

<https://www.gov.uk/government/speeches/strengthening-the-nato-alliance-article-by-david-cameron-and-barack-obama> (2014.09.04.)

⁵⁸ The Wales Declaration on the Transatlantic Bond.

<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-wales-summit-declaration/the-wales-declaration-on-the-transatlantic-bond> (2014.09.04.)

⁵⁹ Geneva Communiqué, 2012.06.30.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

a megoldás a problémára. Mali kapcsán fenyegető a Szövetségre nézve a Száhel-szaharai övezeten átfutó fegyver-, drog- és emberkereskedelem. A NATO üdvözli az AU és EU tevékenységét, valamint elismeri a szövetséges erők fáradozásait a térségben. A nyugat-balkáni országok jelenlegi helyzete stabilizálódni látszik, a Szövetség elkötelezett a régió stabilitása és biztonsága mellett, valamint továbbra is támogatja az euroatlanti integrációt. A NATO Koszovó csatlakozási szándékát is örömmel veszi és támogatja a demokratikus folyamatokat, különösen a Belgrád- Pristina megegyezést, amely 2013 áprilisában született meg.⁶⁰ A NATO továbbra is fenntartja a KFOR erőket Koszovóban, mint ahogy a Mediterrán-térség biztonságát segítő Operation Active Endeavour csapatait, akik a kalózkodásait igyekeznek kivédeni Szomália partjainál.⁶¹

A NATO partnerségi politikájával a nemzetközi biztonságot erősíti, amelyhez hozzájárulhat az új tagok felvétele a Szövetségbe, de a mostani csúcson nem történt bővítés. Nem csak országokra kiterjedő partnerségi programot épít a Szövetség, hanem nemzetközi szervezetekkel is, a Berlini Partnerségi Politika jegyében. Az új partnerkapcsolatok segíthetnek az aktuális konfliktusok megoldásában is.⁶² A jelenlegi NATO-csúcs tovább hangsúlyozta a politikai dialógust és a gyakorlati együttműködést a tagállamok és más partnerek között, akik részt vesznek a kooperatív biztonság és a jogrendszeren alapuló nemzetközi rendszer fenntartásában. A Partnerség a Békéért program immár húsz éves lett és továbbra is fennmarad, mint a stabilitás egyik előmozdítója. Az Euroatlanti Partnerségi Tanáccsal együtt megerősítést nyertek, mint a szövetség fő segítői az európai béke megteremtésében. A Mediterrán Unió és az Isztanbuli Együttműködési Kezdeményezés is fennmarad és továbbra is nyitva állnak a mediterrán országok és a tágabb Közel-Kelet régiójából. A Mediterrán Dialógus is most lett 20 éves, amely a NATO déli határainál nagyon fontos szerepet tölt be, ezért a jövőben is szükség lesz rá ezen a területen.⁶³ Azon országok, amelyek Afganisztánban együtt harcoltak, kapcsolatban maradnak, számukra hozzák létre a *Partnerségi Interoperabilitási Kezdeményezést (Partnership Interoperability Initiative)*. A másik új partnerségi fórum a *Védelmi Képességfejlesztési Kezdeményezés (Defence and Related Security Capacity Building Initiative)*.⁶⁴ A célja hogy egyes országok képességfej-

⁶⁰ NATO Secretary General welcomes Belgrade-Pristina Agreement on Normalisation
http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_99793.htm (2013.04.19.)

⁶¹ Strengthening NATO-Golf cooperation
http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_113987.htm?selectedLocale=en (2014.10.20.)

⁶² Partnerships: a cooperative approach to security
http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84336.htm?selectedLocale=en (2014.10.16.)

⁶³ The Wales Declaration on the Transatlantic Bond
<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-wales-summit-declaration/the-wales-declaration-on-the-transatlantic-bond> (2014.09.05.)

⁶⁴ Partnerships: a cooperative approach to security
http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84336.htm?selectedLocale=en (2014.10.16.)

lesztését segítse, így a Szövetség is nagyobb biztonsággal tervezhet, anélkül, hogy nagyobb erőket bevetne. A fórum hozzájárul majd a biztonsághoz, stabilitáshoz és a konfliktus megelőzéshez. Első körben Grúziára, Jordániára és a Moldovai Köztársaságra terjesztik ki, azonban a továbbiakban Líbia és Irak is részese lehet a kezdeményezésnek.⁶⁵

A Washingtoni Szerződés 10. cikkelye értelmében a NATO a „nyitott ajtók politikáját” folytatja, tehát minden európai demokratikus ország számára meg van a lehetőség a csatlakozásra, aki elfogadja a NATO értékeit, amely hajlandó és képes magára vállalni a partnerség felelősségeit és kötelezettségeit, képes az alapelveket támogatni, és akinek a befogadása hozzájárul a biztonsághoz.⁶⁶ Ezen feltételeknek próbál eleget tenni a négy csatlakozni kívánó állam: Grúzia, Montenegró, Macedónia és Bosznia-Hercegovina.

A NATO elismeri, hogy Grúzia sokat közeledett a Szövetséghez a 2008-as bukaresti csúcs óta, több sikeres folyamat is végbement az országban, mint például a 2012/2013-as elnöki választások, folyik a demokratikus intézmények konszolidálása, valamint törvényszéki reformokra is sor került. Mindezek ellenére tovább kell fejlődnie a tagállamok közé lépéséhez, ennek elősegítésére vonja be a Szövetség a Védelmi Képességfejlesztési Kezdeményezésbe az országot.⁶⁷ Montenegró csatlakozási szándékát is üdvözölte a NATO és 2015-ig újra felülvizsgálják a Tagsági Akciótervet, hiszen a nyugat-balkáni régió stabilitása érdekében fontos lenne Montenegró felvétele az euroatlanti katonai közösségbe. Macedóniát továbbra sem tudják tagországgként köszönteni, mivel Görögországgal nem oldódtak meg a nézeteltérések az ország nevét illetően, és amíg ez így marad, addig nem folytatódhatnak a tárgyalások. Bosznia-Hercegovina esetében is bízik a Szövetség a konstruktív jövőben, ám nincsenek pontos dátumok a felvételt illetően.

ÖSSZEZÉS

A NATO egyik fő feladata, hogy a tagállamainak ne csak a területét, hanem a jellemző liberális érdekeit is megvédje. Mint egy jól működő demokratikus szövetség, ragaszkodik a demokratikus normák megvalósításához a tagállamokban.

A NATO célja a 2014-es walesi csúcstalálkozón az volt, hogy megerősítse a saját hatékonyságát és képességeit; válaszokat adjon a Szövetséget érintő konvencionális és aszimmetrikus fenyegetésekre, gyorsítsa a NATO reagáló képességét a növekvő vagy újonnan kialakuló fenyegetésekre, illetve aktívan részt vegyen és hozzájáruljon a válságkezelő műveletekhez.

⁶⁵ Partnership tools http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_80925.htm?selectedLocale=en (2014.11.13.)

⁶⁶ The North Atlantic Treaty-Washington D.C. – 4 April 1949.

⁶⁷ NATO's relations with Georgia http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_38988.htm (2014.11.18.)

Magyar szempontból a csúcstalálkozó különösen sikeresnek mondható. A meghozott döntések növelik Magyarország biztonságát, vállalásainkat is ennek fényében igyekeztünk megtenni, hiszen csak a Szövetségben belül tudjuk elképzelni jövőnket. Magyarország számára – több más országgal egyetemben – a szankciópolitika még előre nem látható buktatókat rejt, így érdekelt az ország a minél hamarabbi konfliktusrendezésben.

A csúcstalálkozón meghozott döntések remélhetőleg segíteni fogják mind a tagállamok, mind az állampolgárok biztonságának garantálását, Európa és Észak-Amerika közötti együttműködés erősítését, illetve a Szövetség hatókörébe tartozó régió stabilitásának megteremtését.

Kulcsszavak: ukrán válság, készenlét fokozása, NATO Reagáló Erők, védelmi költségvetés

Key worlds: ukrainian crisis, enhance readiness, NATO Response Force, defense budget

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. A NATO kiállt Ukrajna mellett

http://mno.hu/kulfold_archiv/a-nato-kiallt-ukrajna-mellett-1246082 (2014.09.24.)

2. A NATO-csúcsot értékelték a Ludovikán

<http://uni-nke.hu/hirek/2014/10/17/a-nato-csucsot-ertekeltek-a-ludovikan>

3. Csiki Tamás – Tálás Péter – Varga Gergely: A NATO walesi csúcstalálkozójának napirendje és értékelése. In: *Nemzet és biztonság*, 2014/4. szám, pp:112-128.

4. Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission.

<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission/joint-statement-of-the-nato-ukraine-commission> (2014.09.04.)

5. Joint Statement of the NATO-Ukraine Commission-NATO Press Release (2014) 124

<http://london.usembassy.gov/nato068.html> (2014.09.04.)

6. NATO és Ukrajna: választút előtt

<http://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/hungarian/art2.html>

7. NATO leaders pledge support to Ukraine at Wales Summit.

http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112459.htm (2014.09.04.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

8. NATO Secretary General welcomes Belgrade-Pristina Agreement on Normalisation
http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_99793.htm (2013.04.19.)
9. NATO's relations with Georgia
http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_38988.htm (2014.11.18.)
10. Nato's relations with Russia.
http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50090.htm? (2014.09.16.)
11. NATO's relations with Ukraine.
http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm? (2014.09.29.)
12. Partnership tools
http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_80925.htm?selectedLocale=en (2014.11.13.)
13. Partnerships: a cooperative approach to security.
http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84336.htm?selectedLocale=en (2014.10.16.)
14. Strengthening NATO-Golf cooperation
http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_113987.htm?selectedLocale=en (2014.10.20.)
15. Strengthening the NATO alliance: article by David Cameron and Barack Obama
<https://www.gov.uk/government/speeches/strengthening-the-nato-alliance-article-by-david-cameron-and-barack-obama> (2014.09.04.)
16. The North Atlantic Treaty-Washington D.C. - 4 April 1949
17. The Wales Declaration on the Transatlantic Bond.
<https://www.gov.uk/government/publications/nato-summit-2014-wales-summit-declaration/the-wales-declaration-on-the-transatlantic-bond> (2014.09.05.)
18. Wales Summit- NATO's Changing Role in Afghanistan
<http://london.usembassy.gov/nato071.html> (2014.09.04.)
19. Wales Summit Declaration on Afghanistan
<https://www.gov.uk/government/publications/wales-summit-declaration-on-afghanistan/wales-summit-declaration-on-afghanistan> (2014.09.04.)
20. NATO's commitment to Afghanistan after 2014

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_09/20140901_140901-Backgrounder-Afghanistan_en.pdf (2014.09.05.)

21. Wales Summit- NATO's Changing Role in Afghanistan

<http://london.usembassy.gov/nato071.html>

21. Declaration by the North Atlantic Treaty Organisation (NATO) and the Government of the Islamic Republic of Afghanistan on an enduring partnership

<http://www.isaf.nato.int/images/stories/File/Enduring%20Partnership%20NATO-GIRoA%2020%20Nov%202010.pdf> (2010.11.20.)

22. Presidential & Provincial Councils Elections Afghanistan 2014 Elections

<http://www.iec.org.af/results/en/elections>

22. Afghan Presidential Rivals Finally Agree on Power-Sharing Deal

http://www.nytimes.com/2014/09/21/world/asia/afghan-presidential-election.html?_r=0 (2014.09.20.)

23. U.S. and Afghanistan sign vital, long-delayed security pact

http://www.washingtonpost.com/world/us-afghanistan-sign-security-pact-to-allow-american-forces-to-remain-in-country/2014/09/30/48f555ce-4879-11e4-a046-120a8a855cca_story.html (2014.09.30.)

24. US asks Europe to spend more money for defense, but it's not going to happen

<http://www.ibtimes.com/us-asks-europe-spend-more-money-defense-its-not-going-happen-1567531> (2014.04.04.)

24. Financial and Economic Data Relating to NATO Defence

http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_topics/20140224_140224-PR2014-028-Defence-exp.pdf (2014.02.24.)

25. Secretary General's Annual Report 2012

http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_94220.htm (2013.02.01.)

26. Russian Military Budget

<http://www.globalsecurity.org/military/world/russia/mo-budget.htm> (2014)

27. Allied leaders pledge to reverse defence cuts reaffirm transatlantic bond

http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112461.htm (2014.09.05.)

28. NATO Chief calls for higher European defense spending, members 'can do more'.

<http://news.usni.org/2014/07/09/nato-chief-calls-higher-european-defense-spending-members-can>
(2014.07.09.)

29. Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája

http://www.kormany.hu/download/a/40/00000/nemzeti_katonai_strategia.pdf (2012)

30. Smart Defence

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84268.htm? (2014.06.16.)

31. NATO delivers at Chicago Summit.

http://www.nato.int/cps/en/SID-B1ED5210-A72E1283/natolive/news_87600.htm (2012.05.21.)

32. Summit Declaration on Defence Capabilities: Toward NATO Forces 2020

http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_87594.htm (2012.05.20.)

33. Connected Forces Initiative

http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_98527.htm (2014.09.16.)

33. NATO Defence Ministers move forward with Connected Forces agenda

http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_104241.htm (2013.10.22.)

34. NATO Response Force

http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49755.htm (2014.10.02.)

34. NATO leaders take decisions to ensure robust Alliance

http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112460.htm (2014.09.05.)

35. Cyber Defense

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_78170.htm? (2014.09.30.)

36. Dr. Szternák György: A NATO walesi csúcstalálkozója című előadása, Nemzeti Közszolgálati Egyetem (2014. 09.22.)

MELLÉKLETEK

1. ábra: A walesi csúcstalálkozó hivatalos logója

Forrás: http://hungarian.hungary.usembassy.gov/nato_csucs_wales.html

Letöltve: 2014.12.10

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

2. ábra: Zászlók felvonultatása a csúcstalálkozó kezdetén

(Forrás: <http://www.nbcnews.com/news/world/afghan-flag-bearer-nato-summit-seeks-asylum-u-k-n196516> Letöltve: 2014. 12. 10)

NATO Wales Summit - The issues in focus

- I
NATO readiness to reinforce collective defence, and investing in capabilities.
- II
Demonstrating the transatlantic bond and the importance of defence spending.
- III
Relations with Russia, and stronger ties with Ukraine.
- IV
Deepening partnerships and maintaining NATO's Open Door policy.
- V
Afghanistan and the completion of ISAF by the end of 2014.

NATO
OTAN
WALES SUMMIT
7-8. DEZ. 2014
SCHMETZ DJJ
PIRELLA GÖTTSCHE LOWE

#NATOSummitUK

3. ábra: A csúcstalálkozó fő témakörei

(Forrás: <http://london.usembassy.gov/nato2014/> Letöltve: 2014.12.10)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

4. ábra: Megnyitó

(Forrás: <http://www.cctv-america.com/2014/09/04/nato-summit-opens-in-wales>

Letöltve: 2014.12.10)